

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Biblioteki wobec Celów Zrównoważonego Rozwoju – założenia i realizacje

Dr hab. Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska, prof. UMK
Instytut Badań Informacji i Komunikacji UMK
Wydział Filozofii i Nauk Społecznych

1.

Plan prezentacji

- Wprowadzenie
- Zrównoważony rozwój – istota i rozwój koncepcji
- Cele Zrównoważonego Rozwoju (CZR)
- Biblioteki wobec CZR
- *Green library vs. Sustainable library*
- Przykładowe realizacje
- Podsumowanie

2.

Wprowadzenie – wartości bibliotekarstwa (za: M. Gorman)

- zarządzanie (ang. *stewardship*)
- usługi (ang. *service*)
- wolność intelektualna (ang. *intellectual freedom*)
- racjonalizm (ang. *rationalism*)
- umiejętność czytania i pisania (ang. *literacy and learning*)
- równy dostęp do utrwalonej wiedzy i informacji (ang. *equity of access to recorded knowledge and information*)
- prywatność (ang. *privacy*)
- demokracja (ang. *democracy*)
- **wyższe dobro (ang. *the greater good*)**

„**Wyższe dobro** to wspólnotowa zasada, która jest antytezą indywidualizmu, materializmu i egoizmu panujących w XXI wieku” (M. Gorman, 2015, s. 212)

Priorytety dla bibliotek IFLA 2021-2023

- zdalny dostęp do usług bibliotecznych (ang. *virtual is here to stay*)
- poważne traktowanie różnorodności (ang. *diversity gets taken seriously*)
- ekologiczne myślenie (ang. *an environmental reckoning*)
- osoby uczące się przez całe życie (ang. *lifelong learners*)
- pogłębiające się nierówności (ang. *inequalities deepen*)

Strategia IFLA 2019-2024

„Show the power of libraries in achieving the Sustainable Development Goals”

3.

Zrównoważony rozwój – istota i rozwój koncepcji

- Raport Światowej Komisji do Spraw Środowiska i Rozwoju *Nasza wspólna przyszłość* (1987 r.)
- strategia trwałego rozwoju „zaspokaja potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokajania ich potrzeb”
- Globalny Program Działań - *Agenda 21* (1992 r.)
- Milenijne Cele Rozwoju (2000 r.)
- *Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 - Agenda 2030* (2015 r.) – tu: 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (CZR)

Zrównoważony rozwój to synergia:

- **wzrostu gospodarczego**
- **inkluzji społecznej**
- **ochrony środowiska.**

4.

Cele Zrównoważonego Rozwoju

5.

Biblioteki wobec Celów Zrównoważonego Rozwoju

- Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (ang. *International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA*) - interesariusz *Agendy 2030*
- IFLA - **dostęp do informacji**, ochrona dziedzictwa kulturowego, powszechna umiejętność czytania i pisania, dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- Biblioteki - nie tylko partnerzy dla instytucji rządowych; przyczyniają się do osiągnięcia wymienionych celów

BIBLIOTEKI NA RZECZ REALIZACJI AGENDY 2030 ONZ

IFLA

Wiarygodny głos bibliotekarzy i pracowników informacji z całego świata (www.ifla.org).

The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) jest wiodącą międzynarodową organizacją reprezentującą interesy bibliotek i ośrodków informacji oraz ich użytkowników.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU AGENDY 2030 ONZ

<p>1 KONIEC ZUBÓSTWEM</p> 	<p>WYELIMINOWAĆ UBÓSTWO WE WSZYSTKICH JEGO FORMACH NA CAŁYM ŚWIECIE Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publiczny dostęp do informacji oraz zasobów, które dają ludziom możliwość poprawy życia • Szkolenia w zakresie nowych umiejętności niezbędnych w edukacji i pracy zawodowej • Udostępnianie informacji wspierających rządy, społeczeństwo obywatelskie oraz środowiska biznesowe w podejmowaniu działań zwalczających ubóstwo 	<p>2 ZERO GŁODU!</p> 	<p>WYELIMINOWAĆ GŁÓD, OSIĄGNAĆ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWIŃCOWE I LEPSZE ODŻYWIANIE ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udostępnianie wyników badań oraz danych dotyczących metod zwiększania wydajności i zrównoważonego rozwoju upraw rolnych • Publiczny dostęp dla rolników i hodowców do elektronicznych źródeł informacji zawierających, np. lokalne ceny rynkowe, prognozy pogody, informacje o nowych środkach produkcji
<p>3 DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA</p> 	<p>ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM W KAŻDYM WIEKU ZDROWE ŻYCIE ORAZ PROMOWAĆ DOBROBYT Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udostępnianie w medycznych i szpitalnych bibliotekach wyników badań, wspierających edukację oraz poprawę praktyki lekarskiej w instytucjach opieki zdrowotnej • Otwarty dostęp w bibliotekach publicznych do informacji o profilaktyce zdrowotnej, pomagających dbać o zdrowie jednostkom i rodzinom 	<p>4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI</p> 	<p>ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM EDUKACJĘ WYSOKIEJ JAKOŚCI ORAZ PROMOWAĆ UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowanych pracowników, którzy wspierają wczesną naukę czytania i pisanie oraz uczenie się przez całe życie • Dostęp do informacji i badań naukowych dla studentów w każdym miejscu • Otwarte dla wszystkich przestrzenie, gdzie koszty nie stanowią barier w dostępie do nowej wiedzy i umiejętności
<p>5 RÓWNOŚĆ PŁCI</p> 	<p>OSIĄGNAĆ RÓWNOŚĆ PŁCI ORAZ WZMOCNIĆ POZYCJĘ KOBIET I DZIEWCZĄT Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bezpieczne i przyjazne miejsca spotkań • Programy i usługi odpowiadające potrzebom kobiet i dziewcząt, np. ich prawa i zdrowie • Dostęp do informacji i technologii komputerowych pomagających kobietom rozwijać umiejętności biznesowe 	<p>6 CZYSTA WODA I WARTOŚĆ SANITARNE</p> 	<p>7 CZYSTA I ODETĘPNA ENERGIA</p> <p>ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WODY I WARUNKÓW SANITARNYCH POPRZEZ ZRÓWNOWAŻONĄ GOSPODARKE ZASOBAMI WODNYMI ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM DOSTĘP DO ŹRÓDEŁ STABILNEJ, ZRÓWNOWAŻONEJ I NOWOCZESNEJ ENERGII PO PRZYSTĘPNEJ CENIE</p>
<p>8 WZROST GOSPODARCZY I GODNA PRACA</p> 	<p>PROMOWAĆ STABILNY, ZRÓWNOWAŻONY I INKLUZYWNY WZROST GOSPODARCZY, PEŁNE I PRODUKTYWNE ZATRUDNIENIE ORAZ GODNĄ PRACĘ DLA WSZYSTKICH LUDZI Biblioteki wspierają ten cel poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do informacji i szkoleń podnoszących kompetencje potrzebne do znalezienia pracy, ubiegania się o nią oraz osiągnięcia sukcesu zawodowego 	<p>Biblioteki wspierają te cele poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do wiarygodnej informacji i dobrych praktyk wspierających gospodarowanie lokalnymi zasobami wodnymi i infrastrukturą sanitarną • Wolny i niezawodny dostęp do elektryczności i światła niezbędny do czytania, nauki oraz pracy 	

BUDOWAĆ STABILNĄ INFRASTRUKTURĘ, PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UPRZEMYSŁOWIENIE ORAZ WSPIERAĆ INNOWACYJNOŚĆ

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Istniejącą rozległą infrastrukturę bibliotek publicznych i naukowych oraz wykwalifikowanych pracowników bibliotek
- Przyjazne i integracyjne przestrzenie publicznie dostępne
- Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. szybki Internet, który może nie być jeszcze wszędzie dostępny

ZMNIJSZYĆ NIERÓWNOŚCI W KRAJACH I MIĘDZY KRAJAMI
Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Neutralną i przyjazną przestrzeń, która umożliwi dostęp do wiedzy wszystkim ludziom, w tym grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym: imigrantom, uchodźcom, mniejszościom, rdzennej ludności oraz osobom niepełnosprawnym
- Równy dostęp do informacji wspierającej społeczną, polityczną i ekonomiczną integrację

UCZYNIĆ MIASTA I OSIEDLA LUDZKIE BEZPIECZNYMI, STABILNYMI, ZRÓWNOWAŻONYMI ORAZ SPRZYJAJĄCYMI WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Swoją misję godnych zaufania instytucji działających na rzecz promocji kulturowego włączenia oraz wzajemnego porozumienia
- Dokumentację i ochronę dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń

**ZAPEWNIĆ WZORCE ZRÓWNOWAŻONEJ KONSUMPCJI I PRODUKCJI
PODJAĆ PILNE DZIAŁANIA W CELU PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM KLIMATU I ICH SKUTKOM**

CHRONIĆ OCEANY, MORZA I ZASOBY MORSKIE ORAZ WYKORZYSTYWAĆ JE W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY
CHRONIĆ, PRZYWRÓCIĆ ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE EKOSYSTEMÓW LĄDOWYCH, ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE LASAMI, ZWALCZAĆ PUSTYNIENIE, POWSTRZYMAĆ I ODWRACAĆ PROCES DEGRADACJI GLEBY ORAZ POWSTRZYMAĆ UTRATĘ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Biblioteki wspierają te cele poprzez:

- Promowanie trwałego systemu wymiany i obiegu materiałów, który ogranicza marnotrawienie
- Dostęp do źródeł historycznych o zmianach obszarów przybrzeżnych i użytkowania ziemi
- Dostęp do badań naukowych i danych potrzebnych do informowania o polityce zmian klimatycznych
- Powszechny dostęp do informacji niezbędnych do podejmowania decyzji przez samorządy lokalne i rządy krajowe dotyczących takich tematów jak łowiectwo, rybołówstwo, użytkowanie ziemi oraz zarządzanie zasobami wodnymi

PROMOWAĆ POKOJOWE I INKLUZYWNE SPOŁECZEŃSTWA, ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ BUDOWAĆ NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH SKUTECZNE I ODPOWIEDZIALNE INSTYTUCJE, SPRZYJAJĄCE WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Publiczne udostępnianie informacji o parlamencie, społeczeństwie obywatelskim i innych instytucjach
- Szkolenia rozwijające umiejętności rozumienia i posługiwania się informacją
- Udostępnianie integracyjnej, neutralnej politycznie przestrzeni dla ludzi chcących się spotkać i działać

WZMOCNIĆ ŚRODKI WDRAŻANIA I OŻYWIĆ GLOBALNE PARTNERSTWO NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Uczestniczenie w globalnej sieci instytucji społeczności lokalnych wspierających plany lokalnego rozwoju

Więcej informacji na: www.ifla.org/libraries-development

Zasoby bibliotek

- Pracownicy bibliotek (wiedza i kompetencje)
- Zasoby biblioteczne i informacyjne (powszechne, wiarygodne)
- Usługi biblioteczne (publiczne, nieodpłatne)
- Przestrzeń biblioteczna (bezpieczna, przyjazna, integracyjna)
- Wyposażenie i infrastruktura bibliotek
- Dostęp do ICT

Realizacje Celów Zrównoważonego Rozwoju (IFLA)

- dostęp do informacji
- edukowanie
- udostępnianie przestrzeni
- ochrona dziedzictwa kulturowego

LIBRARY MAP OF THE WORLD

FOLLOW CONTACT

HOME **SDG STORIES** COUNTRIES CONTRIBUTORS ABOUT English

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS & LIBRARIES
The UN 2030 Agenda for Sustainable Development is a framework of 17 Sustainable Development Goals (SDGs) spanning economic, environmental and social development. SGD stories demonstrate how libraries and access to information contribute to improved outcomes across all SDGs. Select a country to see relevant stories.
SUBMIT YOUR STORY

SDG STORIES

Search

 35 Countries
57 Stories

Select a country to view stories.

 GOAL 1: No Poverty
4 Stories

 GOAL 2: Zero Hunger
4 Stories

 GOAL 3: Good Health and Well-Being
10 Stories

LEGEND

- Countries with SDG Stories
- Selected Country
- No Data Available

HOME

SDG STORIES

COUNTRIES

CONTRIBUTORS

ABOUT

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS & LIBRARIES

The UN 2030 Agenda for Sustainable Development is a framework of 17 Sustainable Development Goals (SDGs) spanning economic, environmental and social development. SGD stories demonstrate how libraries and access to information contribute to improved outcomes across all SDGs. Select a country to see relevant stories.

[SUBMIT YOUR STORY](#)

SDG STORIES

35 Countries

57 Stories

Poland

No Stories Available

RESET TO WORLDVIEW

Since 1992, the community Hub of Libraries in Europe!

Striving towards an equitable, democratic and sustainable society

The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations is an independent umbrella association of library, information, documentation and archive associations and institutions in Europe.

Activities

Implementing Sustainable Development Goals in European Libraries

The EBLIDA SDG European House

The EBLIDA Matrix

SDG-KIC: Knowledge and Information Centre - European 2030 Agenda for libraries

Draft Council of Europe/EBLIDA Guidelines on Library legislation and policy in Europe

Libraries for Ukraine

Information Law and Library Legislation

EBLIDA Position Papers and Statements

Marrakesh Treaty in Europe

The EBLIDA Matrix

What is EBLIDA Matrix?

The EBLIDA Matrix is the EBLIDA contribution to the Europe 2030 Agenda. As the European Bureau of Library Associations, we are offering this service to European libraries - how to be involved in the implementation of the Europe 2030 Agenda for Sustainable Development.

SDG 13: Climate Action

1. EU Programmes likely to be relevant for libraries	[+]
2. SDG13 - oriented projects and Best Practices	[+]
3. Opportunities for library funding	[+]
4. Main Eurostat Indicators	[+]
5. Library Indicators	[+]

13 CLIMATE ACTION

"Goal 13: Take urgent action to combat climate change and its impacts"

Overview

Climate change already has observable effects, such as an increase in average global air and ocean temperatures, changes in precipitation patterns, a rising global average sea level and rising ocean acidity. The impacts of climate change threaten the viability of social, environmental and economic systems and may make some regions less habitable

Second European Report on Sustainable Development Goals and Libraries: 2023 Update

Full version
Report prepared by the EBLIDA Secretariat
in collaboration with the National Library of Latvia

January 2022
Updated March 2023

This work is made available under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

6.

Cele Zrównoważonego Rozwoju - wiedza wśród Polaków

- badanie konsumenckie 7-11 marca 2021
- Inicjatorzy: CSR Consulting i PNB Paribas w ramach partnerstwa Kampania 17. Celów
- Firma Badawcza: Research Collecitve

Wyniki badań

- Wiedza na temat pojęć „Agenda 2030”, „zrównoważony rozwój”, „Cele Zrównoważonego Rozwoju” jest bardzo niska.

Wyniki badań

Najważniejsze wyzwania współczesnego świata:

- zmiany klimatyczne (28% respondentów)
- ochrona środowiska (28%)
- pandemię (13%)
- biedę i nierówności społeczne (9%)
- rasizm i brak tolerancji (9%)

Wyniki badań

- Badani oczekiwali „konkretnej wiedzy, jakie działania mogą podjąć” (36% badanych), ale także „przykładu innych” (16%) i „dostępności informacji” (10%).

7.

Ekologiczna biblioteka...

Raport IPCC (podsumowanie 2023)

- wzrost średniej temperatury na Ziemi o $1,1^{\circ}\text{C}$ w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej to efekt działalności człowieka
- konsekwencje: wzrost liczby ekstremalnych zjawisk pogodowych → ryzyko dla zdrowia ludzi ekosystemów → brak bezpieczeństwa żywnościowego i wodnego
- bezpieczna granica wzrostu temperatury - $1,5^{\circ}\text{C}$, może być przekroczona wkrótce po 2030 roku

Ekologiczna biblioteka...

- Od początku lat **90. XX wieku** biblioteki podejmują szereg działań, których celem jest minimalizowanie **negatywnego wpływu na środowisko naturalne**.
- **Ekologiczna biblioteka** (ang. *green library*) to biblioteka, której celem jest zrównoważenie środowiskowe (ang. *environmental sustainability*).
- **Zrównoważenie środowiskowe** oznacza zaspokajanie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń w zakresie zasobów i usług bez narażania zdrowia ekosystemów, które je zapewniają (Morelli, 2011)

Ekologiczna biblioteka

- przyjęcie środowiskowej strategii i planów operacyjnych
- ekologiczny budynek i zarządzanie nim
- ekologiczne narzędzia, technologie i produkty
- kolekcja biblioteczna
- ukierunkowane na kwestie środowiskowe programy, usługi i projekty,
- wykwalifikowani pracownicy
- współpraca z otoczeniem zewnętrznym

Zrównoważona biblioteka...

- Zrównoważona biblioteka (ang. *sustainable library*) – realizuje wszystkie aspekty zrównoważonego rozwoju: środowiskowy, ekonomiczny i społeczny

8.

Przykładowe realizacje

- Choa Chu Kang Public Library w Singapurze
- Edmonton Public Library
- #BeebibliotekaUniLodz
- Wypożyczalnia nr 124 Zielona BP w Dzielnicy Białołęka m.st. Warszawy
- Ekobiblioteka Legnickiej Biblioteki Publicznej

9.

Podsumowanie

Zasada 5P:

People (Ludzie)

Planet (Planeta)

Prosperity (Dobrobyt)

Peace (Pokój)

Partnership (Partnerstwo)

- Biblioteki mają wpływ na jednostki, instytucje i społeczeństwo.
- Biblioteki dysponują wieloma zasobami i cieszą się społecznym zaufaniem.
- Działania bibliotek wpisują się w Cele Zrównoważonego Rozwoju.

Bariery

- brak wytycznych dla ekologicznych/zrównoważonych bibliotek
- brak kryteriów oceny ekologicznych/zrównoważonych bibliotek
- niedostateczne rozpropagowanie istoty i celów edukacji środowiskowej
- brak wypracowanych narzędzi do monitorowania postępu w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w bibliotekach na poziomie krajowym
- niedostateczne uwzględnianie tematyki środowiskowej w programach nauczania na poziomie wyższym

Wykorzystane publikacje

- Fedorowicz-Kruszewska M. (2021), *Green libraries and green librarianship – Towards conceptualization*, Journal of Librarianship and Information Science 2021, vol. 53, no. 3, s. 645-654.
- Gorman M. (2000) *Our Enduring Values: Librarianship in the 21st Century*. Chicago, IL: American Library Association.
- Gorman M. (2015) *Our Enduring Values Revisited: Librarianship in an Ever-Changing World*. Chicago, IL: American Library Association
- Morelli J (2011) *Environmental sustainability: A definition for environmental professionals*. Journal of Environmental Sustainability vol. 1, no. 1, s. 1–9

Dziękuję za uwagę !

Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska
e-mail: fema@umk.pl